

Utbildningsförvaltningen

2024-05-13

Dnr BOU 2024-245
Dnr BIN 2024-245
Dnr AN 2024-151
Dnr KS 2024-372Barn- och ungdomsnämnden
Bildningsnämnden
Arbetsmarknadsnämnden

Remiss av betänkande Skolor mot brott (SOU 2024:17), yttrande till Utbildningsdepartementet

Förslag till bildningsnämndens beslut

1. Utbildningsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till barn- och ungdomsnämndens beslut

1. Utbildningsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Utbildningsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Yttrande lämnas enligt Utbildningsförvaltningens förslag till beslut.

Ärende

Linköpings kommun har inbjudits att svara på en remiss av delbetänkandet Skolor mot brott (SOU 2024:17). Förslagen i utredningen berör samtliga skolformer mer eller mindre.

I förslaget till yttrande finns både en sammantagen bedömning utifrån remissens förslag samt mer detaljerade kommentarer.

Utbildningsförvaltningen föreslår att Linköpings kommun delar bedömningen att förskolor, skolor och fritidshem behöver bedriva ett aktivt säkerhetsarbete för att skydda barn, elever och personal mot olika former av brott. Förskolor, skolor och fritidshem behöver också ge sitt bidrag till samhällets arbete med att förebygga och motverka brott. Linköpings kommun ser fördelar med att tydliggöra ansvaret för att förhindra brott och öka trygghet i skolverksamheten på huvudmannanivå och för skolans ledning.

Vidare föreslås i yttrandet att kommunen ser positivt på förslaget att ge myndigheter i uppdrag att ta fram stödmaterial och vägledningar som beskriver hur förskolor, skolor och fritidshem på ett effektivt sätt kan genomföra det kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet samt

vägledning för skolors arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer.

Slutligen i den sammantagna bedömningen föreslås att Linköpings kommun samtidigt vill understryka att det fortsatt är inom kommunens ordinarie hälsofrämjande och förebyggande arbete som det primära arbetet med att förhindra våldsdåd inom skolan behöver ske. Kommunens lokala förebyggande arbetet för att utveckla rutiner och samverkan mellan skolan, socialtjänsten, sjukvården och Polisen blir då viktigt. Linköpings kommun vill även problematisera förslagen rörande genomsökning av väskor och polisanmälan som huvudregel. En övergripande synpunkt är även att den ekonomiska tilldelningen i form av statlig finansiering är låg i förhållande till att skola/förskola får rejält ökat ansvar.

Utbildningsförvaltningen föreslår barn- och ungdomsnämnden, bildningsnämnden samt arbetsmarknadsnämnden tillstyrka förvaltningens förslag till yttrande inför kommunstyrelsen beslut att avge detsamma.

Beslutsunderlag:
Tjänsteskrivelse – yttrande till Utbildningsdepartementet, 2024-05-13
Bilaga – Yttrande

Bakgrund

Utredningen tillsattes med syftet att barn, elever, lärare, rektorer och annan personal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö (dir. 2022:86). Utredningen hade från början inriktning mot att förebygga, förhindra och försvåra skolattacker. Genom tre tilläggsdirektiv (dir. 2023:22, 2023:120, 2024:7) har det ursprungliga syftet utvidgats med olika frågeställningar som handlar om att motverka alla former av brott inom skolväsendet och i samhället, det vill säga inte enbart skolattacker eller grövre våldsdåd. I juni 2023 överlämnades delbetänkandet Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28)

Förslagen i - Skolor mot brott (SOU 2024:17) innebär att skolväsendet involveras i ett arbete för att motverka brottsligheten och öka säkerheten inom skolan och i samhället i större utsträckning och mera systematiskt än vad som är fallet i dag. Utredningen föreslår reglering av ett antal specifika skyldigheter i ett nytt kapitel i skollagen (2010:800). Sammantaget innebär förslagen ett ansvar för säkerhetsarbete, som blir ett nytt ansvarsområde för skolväsendet.

Nedan följer en kort redogörelse för centrala delar av bedömningar och förslag

En reglering av det brottsförebyggande arbetet i skolan

Här föreslås bestämmelser i skollagen som ålägger huvudmannen att det på varje förskole- och skolenhet bör bedrivas ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. I arbetet ingår att kartlägga brottslighet som förekommer i samband med verksamheten samt analysera resultatet bland annat vad gäller tänkbara orsaker till och förutsättningar för de problem som identifieras. Kartläggningen och analysen ska dokumenteras i en lägesbild och de planerade åtgärderna i en åtgärdsplan. Som underlag för fortsatta ställningstaganden ska lägesbilden och åtgärdsplanen följas upp kontinuerligt.

Utredningen föreslår även att Skolverket, Socialstyrelsen, Brå och Polismyndigheten ska ges i uppdrag att lämna förslag på hur ett operativt stöd till skolor som visar sig vara särskilt brottsbelastade kan utformas och fungera. Stödet ska ha formen av en insatsgrupp med möjlighet till anpassning vad gäller sammansättning och kompetenser beroende på behoven i det enskilda fallet.

Beredskap för allvarliga våldssituationer

Utredningen föreslår bestämmelser i skollagen som reglerar huvudmannens ansvar att se till att det på varje förskole- eller skolenhet bedrivs ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer. Det regleras särskilt att huvudmannen ska se till att det på varje förskole- eller skolenhet finns en beredskapsplan för allvarliga våldssituationer.

Utredningen föreslår regeringen att ge Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Polismyndigheten i uppdrag att ta fram en vägledning för arbetet med beredskap. Syftet är att ge verksamheter inom skolväsendet stöd i arbetet med att stärka beredskapen enligt det nya krav som ska gälla.

Tillträde till verksamhetens område

Utredningen föreslår en bestämmelse i skollagen som ålägger huvudmannen att se till att det på förskole- eller skolenheten vidtas åtgärder för att obehöriga inte ska ges fritt tillträde till förskole- eller skolenhetens område under tid då verksamheten pågår. Syftet med regleringen är att tydliggöra principen att skolor, förskolor, fritidshem och områden som tillhör dessa verksamheter ska vara stängda för obehöriga. Utredningen föreslår regeringen att ge Skolverket ett uppdrag att ta fram en vägledning som kan stödja skolor, förskolor och fritidshem i arbetet med ansvaret enligt bestämmelsen.

En möjlighet att undersöka väskor och andra föremål

Utredningen föreslår bestämmelser i skollagen som reglerar en möjlighet att besluta om undersökning av väskor och andra föremål inom skolans område under vissa förutsättningar. Utredningen bedömer att en möjlighet till en sådan begränsad form av undersökning är en godtagbar inskränkning av skyddet mot kroppsvisitation mot bakgrund av skolans ansvar att förhindra allvarigare ordningsstörningar och att upprätthålla säkerheten i skolmiljön. Innebörden av förslaget är att rektorn ges en rätt att fatta ett generellt beslut om att väskor och andra föremål som elever har eller har haft med sig till skolan kan undersökas. Undersökningen ska, om det inte möter hinder, utföras av personal som särskilt har utsetts av rektorn för uppgiften. Bestämmelsen är tillämplig i grundskolans högstadium, anpassade grundskolans högstadium, specialskolans högstadium, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Utredningen föreslår regeringen att ge Skolverket i uppdrag att, i samråd med SPSM, ta fram ett stödmaterial för tillämpningen av bestämmelsen, bland annat i frågor om utbildning för personal som ska genomföra undersökningar. Vidare föreslås även regeringen att ge Skolverket i uppdrag att genomföra uppföljning för att utvärdera i vilken utsträckning möjligheten används och utvärdera behovet av ytterligare åtgärder

En anmälningsskyldighet

Utredningen föreslår en bestämmelse i skollagen som reglerar skolans skyldighet att anmäla till Polismyndigheten när en elev kan misstänkas för brott i samband med skolans verksamhet. Bestämmelsen är tillämplig i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, den kommunala vuxenutbildningen och fritidshemmet. Bestämmelsen omfattar som utgångspunkt alla brott som elever kan misstänkas för i samband med skolans

verksamhet. Undantag görs dock för situationer där övervägande skäl talar emot en polisanmälan.

Utredningen föreslår regeringen att ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd om bestämmelsens tillämpning. Utredningen föreslår även regeringen att ge Skolverket i samråd med Polismyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en uppföljning av hur bestämmelsen tillämpats.

En ändring av läroplanerna

Utredningen föreslår att det i samtliga läroplaner görs ett tillägg som förtydligar att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de lagar och andra regler som gäller i samhället

Genomförande och ikraftträdande

Utredningen föreslår att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2025. Bestämmelsen om att upprätta en åtgärdsplan behöver dock inte tillämpas förrän den 1 januari 2026.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen bedömer att de nya åtaganden för kommunerna som förslagen innebär är av begränsad omfattning för var och en av förskole- och skolenheterna och att förslagen stödjer skolans kärnuppdrag. Förslagen kommer dock att innebära ett visst merarbete för kommunerna i egenskap av skolhuvudmän och även för enskilda huvudmän. Författningsförslagen uppskattas innebära en kostnad för kommunsektorn på i storleksordningen 133 miljoner kronor eller 13 kronor per invånare. Finansiering bör ske inom ramen för budgetarbetet gällande utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Kommunala mål

Ett tryggt och säkert Linköping

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Samråd

Samråd har skett med Socialförvaltningen som inte har något att erinra mot förslaget till yttrande.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information enligt MBL §19 ges den 28 maj 2024.

Kommunledningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen

Paul Håkansson

Robert Bredberg

Integrations- och
arbetsmarknadsförvaltningen

Mikaela Schullström

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen